

J. S. Bach: Esz-dúr prelúdium és fuga, BWV 552. a-moll fantázia és fuga, BWV 561. g-moll fantázia és fuga, BWV 542. Öt korárelőjáték. g-moll fuga, BWV 578. Lehotka Gábor a soproni Szt. György templom orgonáján.

ESZ-DÚR PRELÚDIUM ÉS FÚGA, BWV. 552. A Clavier-Übung című gyűjtemény 1739-ben, Lipcsében megjelent harmadik kötete az Esz-dúr prelúdiummal kezdődik. Ezután egy orgonamise különféle tételei következnek, majd az Esz-dúr fuga zárja le a sorozatot. E két mű, a prelúdium és fuga, nemcsak hangneme révén tartozik össze, hanem tartalmának szimbolikájában is, amely a Szentháromsággal függ össze. Ezt a jelentéstartalmat képviseli a prelúdium egymást követő három témája, s három részből áll a fuga is, ugyanis három fűgát ötvöz egybe Bach ebben a monumentális kompozícióban.

A-MOLL FANTÁZIA ÉS FÚGA, BWV. 561. Ennek a műnek mind eredetisége, mind keletkezésének ideje bizonytalan. Lehetséges, hogy Weimarban írta a mester 1710 körül, de feltehető, hogy nem maga Bach írta, hanem egy tanítványa. A kutatás nemcsak Bach szerzőségét vitatja, hanem azt is, hogy a kompozíció orgonára, vagy pedálos cembalóra íródott-e.

G-MOLL FANTÁZIA ÉS FÚGA, BWV. 542. Bach köztudomásúan pályázott egy időben a Hamburgban betölthető organista állásra. Valószínű, hogy ebből az alkalmából mutatta be, 1720-ban, Johann Adam Reinken előtt a hamburgi Katalin-templomban a g-moll prelúdiumot és fűgát, amelyet ugyanebben az évben Köthenben írt. A prelúdiumot fantáziának is nevezik, ezt a címet Bach rendszerint olyan toccata-tételekre alkalmazza, amelyeket két fugato-szakasz tagol. A rögtönzés-jelleget szigorú motivikus egységgel párosítja a zeneköltő ebben a művében. Meghökkenítő a darab harmóniavilágának szokatlan újszerűsége. A fuga témájában németalföldi népdalt dolgoz fel a mester, talán éppen a németalföldi származású Reinkent kívánta ilyen módon megörvendeztetni. Ezt a témát egyébként Mattheson is ismerte és 1725-ben közzétett „Organistenprobe”-jában idézte.

KORÁLELŐJÁTÉKOK *O Mensch, beweine dein' Sünde gross*, BWV. 622. A Weimarban, illetve Köthenben Wilhelm Friedemann Bach számára írt Orgelbüchlein c. gyűjtemény egyik darabja. A mű gondolati és érzelmi világa rendkívül gazdag, itt Bach a szöveget már nemcsak zenei jelképekkel érzékelteti. *Vater unser im Himmelreich*, BWV. 683. A Clavier-Übung III. részében foglal helyet, mint az orgonamise egyik tétele. Négyszólamú mesterien bonyolult feldolgozás. *Herzlich tut mich verlangen*, BWV. 727. Egyike a közismert koráldallam legszebb feldolgozásainak. Négy szólam szinte észrevétlenül mozog, a kifejezés csak az utolsó verssornál válik drámaivá. *Gottes Sohn ist kommen*, BWV. 703. Kirnberger gyűjteményének egyik darabja, valószínűleg a mester weimari korszakából származik. A feldolgozás módjával Bach ezúttal a háromszólamú fughettát választotta. *Das alte Jahr vergangen ist*, BWV. 614. Ugyancsak Wilhelm Friedemann Orgelbüchlein-jének egyik darabja. A zene fájdalmas kifejezését a szöveg nem indokolja. A kolorált cantus firmus és a kísérő szólamok kromatikája a földi lét mulandóságának szomorú gondolatát idézi.

G-MOLL FÚGA, BWV. 578. A „kis” g-moll fűgáként ismert mű 1709 táján keletkezett Weimarban. A különleges művészettel megalkotott téma az egész fuga arculatát meghatározza. Bach olyan jelentősnek érezte ezt a témát, hogy még tonális választ sem alkalmazott a fűgában, nehogy a dallam bármí módosítást szenvedjen. A hozzá csatlakozó ellenpont sem jelentős, amint a figuratív jellegű mellékszólamok is elsősorban arra hivatottak, hogy a téma központi szerepét mind jobban kiemeljék.

Pándi Marianne

PRELUDE AND FUGUE IN E FLAT MAJOR, BWV. 552. The third volume of the Clavier-Übung collection was published in Leipzig 1739. It starts with the prelude in E flat major, followed by various movements of an organ mass, and the volume ends with the fugue in E flat major. The two works, the prelude and the fugue, are linked not only by their keys but also by the symbolism of their content connected as it is with the Holy Trinity. That is indicated by the three successive subjects of the prelude and the three-part division of the fugue. In fact, Bach fused three fugues, into a single monumental composition.

PHANTASY AND FUGUE IN A MINOR, BWV. 561. It is doubtful whether this composition was actually written by Bach nor is its date of origin known for certain. It is possible that it was written by the master in Weimar around 1710 but it is more likely that it stems from one of Bach's pupils. Researchers are not only sceptical about the authorship of the piece but are also in disagreement as to whether it was scored for the organ or the pedalled harpsichord.

PHANTASY AND FUGUE IN G MINOR, BWV. 542. It is well known that Bach applied for a post as organist in Hamburg. It is probable that on that occasion, he played the prelude and fugue in G minor for Johann Adam Reinken in the St. Catherine's Church in Hamburg in 1720. He had written the piece in Köthen the same year. The prelude is also called a phantasy, a title Bach usually applied to toccata movements divided by two fugato sections. The improvisatory character of the piece is coupled with a strict motivic unity. The composition is unusually novel in its harmony. The first subject of the fugue is the adaptation of a Netherlandish folksong, used probably to please Reinken who was of Netherlandish origin. The melody also was known to Mattheson who cited it in his "Organistenprobe" of 1725.

CHORALE PRELUDES *O Mensch, beweine dein' Sünde gross*, BWV. 622. This piece was included in the collection entitled Orgelbüchlein and written in Weimar and Köthen for Wilhelm Friedemann Bach. The method of arrangement is highly mature — Bach was no longer content with conveying the text with the usual musical symbols but added his own ideas and emotions to their expression. *Vater unser im Himmelreich*, BWV. 683. This piece is included in the third volume of Clavier-Übung as one of the movements of the organ mass. It is in four parts and is a complex and masterful arrangement. *Herzlich tut mich verlangen*, BWV. 727. This is one of the finest arrangements of the well-known chorale. The four parts move almost imperceptibly, and the expression only assumes a dramatic character in the last line of the strophe. *Gottes Sohn ist kommen*, BWV. 703. One of the works in Kirnberger's collection, dating possibly from

J. S. Bach

Prelude and Fugue in E flat major, BWV 552. Fantasy and Fugue in A minor, BWV 561. Fantasy and Fugue in G minor, BWV 542. Five Choral Preludes: *O Mensch, beweine dein' Sünde gross*, BWV 622. *Vater unser im Himmelreich*, BWV 683. *Herzlich tut mich verlangen*, BWV 727. *Gottes Sohn ist kommen*, BWV 703. *Das alte Jahr vergangen ist*, BWV 614. Fugue in G minor, BWV 578.

Gábor Lehotka

on the organ of the St. George Cathedral at Sopron

Zenei életünk egyik kiváló fiatal hangszeres művésze, *Lehotka Gábor*, a kitűnő organista. Tanulmányait a Zeneművészeti Főiskolán 1963-ban végezte kitüntetéssel. Egy évvel később a Velencei „Vacanze musicali” mesterkursuson vett részt, majd 1965-ben zenészerzésből is diplomát szerzett. Magyarországon kívül Moszkvában, Leningrádban, Rígában, Minszkben, Krakkóban és Belgrádban adott nagy sikerű hangversenyeket. 1969 óta a Bartók Béla Zeneművészeti Szakiskola orgonatanára.

Gábor Lehotka is one of the most prominent young Hungarian musicians on the concert scene. He finished his studies at the Academy of Music with honours in 1963. One year later, he participated in the "Vacanze musicali" master course in Venice and in 1965 he received a degree in composition as well. His concerts at home and abroad aroused considerable attention, and his concert tours have taken him to Moscow, Leningrad, Riga, Minsk, Gdansk, Cracow and Belgrade. Since 1969, he has been teacher of organ at the Béla Bartók Music School.

Gábor Lehotka, der vorzügliche Organist, ist einer der begabtesten Künstler der jungen ungarischen

Bach's Weimar period. He used the three-part fughetta method of arrangement. *Das alte Jahr vergangen ist*, BWV. 614. Also included in Wilhelm Friedemann Bach's Orgelbüchlein. The text does not account for the plaintive character of the music. In the richly coloured cantus firmus, Bach ponders over the sadness of human mortality. **Fugue in G minor**, BWV. 578. This work, known as the "little" G minor fugue was written in Weimar around 1709. The subject, fashioned with superb artistry, determines the whole character of the fugue. Bach regarded it as so significant that he did not use a tonal response in the fugue so as not to subject the melody to any modification. The counterpoint related to the theme is not significant either and the secondary parts, of a figurative character, are also destined primarily to set off the central role of the subject.

Marianne Pándi

PRÄLUDIUM UND FUGE ES-DUR, BWV. 552. Der im Jahre 1739 in Leipzig erschienene dritte Band der Sammlung „Clavier-Übung“ beginnt mit dem Präludium in Es-Dur. Darnach folgen verschiedene Sätze aus einer Orgelmesse, worauf die Es-Dur Fuge die Serie beschliesst. Diese beiden Werke: das Präludium und die Fuge gehören nicht bloss durch ihre Tonart zueinander, sondern auch durch die Symbolik ihres Inhaltes die mit der Heiligen Dreifaltigkeit zusammenhängt.

PHANTASIE UND FUGE A-MOLL, BWV. 561. Sowohl der Ursprung als auch die Entstehungszeit dieses Werkes ist unbestimmt. Der Meister schrieb es möglicherweise um 1710 in Weimar, doch kann angenommen werden, dass nicht Bach selbst, sondern einer seiner Schüler der Autor war. **PHANTASIE UND FUGE G-MOLL, BWV. 542.** Bach bewarb sich bekanntlich um eine in Hamburg vakante Organiststelle. Vermutlich führte er bei diesem Anlass vor Johann Adam Reinken 1720 in der Hamburger Katharinenkirche das g-Moll Fantasie und die Fuge, das im selben Jahr in Köthen geschriebene Werk, vor. Der Tondichter verbindet im diesem Werk den improvisatorischen Charakter mit der strengen motivischen Einheit. Geradezu verblüffend ist die ungewohnte Neuartigkeit der Harmoniewelt des Stückes.

Musikergarde. Seine Studien beendete er in 1963 an der Musikhochschule mit Auszeichnung. Ein Jahr später nahm er in Venedig an dem Meisterkurs „Vacanze musicali“, teil, in 1965 erwarb auch ein Diplom als Komponist. Seine heimatlichen und ausländischen Konzerte erragten allgemeines Aufsehen, im Ausland konnte der junge Künstler bereits vor dem Publikum von Moskau, Leningrad, Riga, Minsk, Gdansk, Krakau und Belgrad grosse Erfolge erringen. Seit 1969 ist er Lehrer an der Budapester Bartók Béla Konservatorium.

Габор Лехотка — один из выдающихся молодых венгерских музыкантов-исполнителей. В 1963 году он с отличием окончил будапештскую Консерваторию. Годом позднее он занимался на курсах «Музыкальные каникулы» в Венеции. В 1965 году Лехотка получил диплом об окончании класса композиции. Его концерты на родине и за рубежом привлекают к себе внимание публики. Габор Лехотка гастролировал в Москве, Ленинграде, Риге, Минске, Гданске, Кракове и Белграде.

С 1969 году Лехотка преподает игру на органе в музыкальном Училище имени Бэлы Бартока.

CHORALVORSPIELE *O Mensch, beweine dein' Sünde gross*, BWV. 622. Ein Stück aus dem für Wilhelm Friedemann in Weimar, bzw. Köthen geschriebenen „Orgelbüchlein“. *Vater unser im Himmelreich*, BWV. 683. Das Stück befindet sich im III. Teil der Clavier-Übung als ein Satz der Orgelmesse. *Herzlich tut mich verlangen*, BWV. 727. Eine der schönsten Bearbeitungen der bekannten Choralmelodie. *Gottes Sohn iskommen*, BWV. 703. Ein Stück aus der Sammlung Kirnbergers, das vermutlich aus der Weimarer Zeit des Meisters stammt. *Das Alte Jahr vergangen ist*, BWV. 614. Ebenfalls ein Stück aus der Sammlung „Orgelbüchlein“.

FUGE G-MOLL, BWV. 578. Das als „kleine“ g-moll-Fuge bekannte Werk dürfte etwa um 1709 in Weimar entstanden sein. Das mit besonderer Kunst gestaltete Thema bestimmt den Charakter der ganzen Fuge. Bach empfand dieses Thema als so bedeutend, dass er in der Fuge keine tonale Antwort verwendete, um die Melodie nicht ändern zu müssen.

Marianne Pándi

И. С. Бах: Прелюдия и fuga Ми бемоль мажор, BWV 552 — фантазия и fuga ля минор, BWV 561 — фантазия и fuga соль минор, BWV 542 — Пять хоральных прелюдий — fuga соль минор, BWV 578 Габор Лехотка (орган) Прелюдия и fuga Ми бемоль мажор, BWV 552. Вышедший в свет в Лейпциге в 1739 году третий том «Фортепьянных упражнений» открывается прелюдией Ми бемоль мажор. За ней следуют различные части органной мессы, включает цикл fuga Ми бемоль мажор.

Фантазия и fuga Ля мажор, BWV 561. И происхождение, и дата создания этого произведения недостоверны. Возможно, что Бах написал его в Веймаре, около 1710 года, но можно предположить, что оно написано не самим Бахом, а кем-то из его учеников. *фантазия и fuga Соль минор, BWV 542.* Как известно, Бах пытался в свое время получить место органиста в Гамбурге. По-видимому по этому случаю он исполнил перед Иоганном Адамом Рейнкем в гамбургской церкви Святой Екаторины в 1720 году прелюдию и фугу соль минор, написанные им в том же году в Кетене. В этом произведении композитор сочетает импровизационный характер со строгим мотивным единством. Потрясает необычная новизна мира гармоний в этой пьесе.

ХОРАЛЬНЫЕ ПРЕЛЮДИИ

О, человек, оплакивай свои грехи, BWV. 622. Одна из пьес сборника «Книжечка пьес для органа», написанного для Вильгельма Фридмана Баха в Веймаре и Кетене.

Отче наш на небесах BWV 683. В качестве одной из частей мессы стоит в третьей части «Фортепьянных упражнений».

Herzlich tut mich verlangen, BWV. 727. Одна из красивейших обработок широкоизвестного хорального мотива.

Явился сын божий, BWV 703. Одна из пьес в сборнике Кирнбергера, написана, по-видимому, в веймарский период творчества Баха.

Старый год ушел, BWV 614. Одна из пьес уже упоминавшегося выше сборника «Книжечка пьес для органа». Полная скорби музыка никак не мотивируется текстом.

Фуга соль минор, BWV 578. Произведение, известное как «малая» fuga соль минор, было написано Бахом в Веймаре в 1709 году. Созданная с особым искусством тема определяет характер всей фуги.

Марианна Панди

A soproni Szent György dómtemplom barokk orgonája hazánk legrégibb s Közép-Európának is egyik legrégibb orgonája. A Payr-krónika szerint 1633-ban állították fel, valószínűleg bécsi mester műve. 1734-ben javították, erről egy rajta található évszám tudósít. Az orgona eredetileg 1 manuális és 10 változatos volt. 1957-ben e sorok írójának tervei szerint, az eredeti részek megőrzésével helyreállították és két manuálon 18 változatúra bővítették. A hozzáépített változatok nem változtatták meg az orgona eredeti hangzóképét, csupán a hangszer sokoldalúságát növelték.

Soproni József

One of the oldest organs in Hungary and the whole of Central Europe is the Baroque instrument in Saint George church in the town of Sopron. According to the Payr chronicle, it was built in 1633 and was probably made by a Viennese master. It was repaired in 1734, as indicated by a date on the organ. Originally, it was a one manual and 10 registers instrument. In 1957, it was restored according to the plans of the present writer. The original parts were kept and the organ was extended to two manuals and 18 registers. József Soproni